

DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník gšt. Josef Churavý.

Brig. generál František K r y š t o f:

Dělostřelectvo v boji proti tankům.

(K článkům VR. čís. 5 a 7-8/1936.)

Není sporu o tom, že proti tankům je třeba používat především zvláštního protitankového dělostřelectva, kromě ostatních prostředků obrany proti tankům, ale tím se nemění nic na skutečnosti, že část divisiho dělostřelectva bude někdy nucena zasáhnout do boje proti tankům přímou palbou, jakmile velitel divise nabude přesvědčení, že jeho zvláštní protitankové dělostřelectvo, kulomety a jiné prostředky nestačí k odrazení tankového útoku. Při tom jsem si plně vědom toho, že divisi dělostřelectvo není k přímé palbě proti tankům tak způsobilé jako dělostřelectvo speciální, a z toho jsem také vyvodil důsledky a poukázal na rozdíly mezi použitím zvláštního a lehkého dělostřelectva v boji proti tankům.

Zmínil-li jsem se o vzdálenosti 3 km jako o krajních hranicích účinné palby lehkého dělostřelectva proti tankům, nemínil jsem tím nikterak, že by předsunuté lehké dělostřelectvo mělo vždycky zahajovat palbu proti tankům na dálku 3 km. Je-li východiště tanků vzdáleno na 3 km, neznamená to ještě, že palba předsunutého dělostřelectva bude řízena na tuto dálku. Východiště bude totiž vždy skryto před pozemním pozorováním a tanky musí po každé popojetí ku předu, než se ocnou v dohledu předsunutého dělostřelectva.

Rozhodně však trvám na tom, že lehké dělostřelectvo musí spustit svou palbu proti tankům tím dříve, čím rychlejšími tanky nepřítel bude vybaven a čím více tvárnost terénu v předpolí obranného postavení bude usnadňovat rychlost postupu útočících tanků.

Tu je nutno mít na mysli, že přímá palba proti tankům je mnohem obtížnější na krátké vzdálenosti nežli na vzdálenosti větší, a to z několika příčin. Čím více se totiž tank přiblíží k obrannému postavení, tím klikatěji bude najížděti, aby právě co nejvíce unikl dělové palbě, a tím také obtížněji lze lehkým dělem sledovat stranový pohyb tanku, a to proto, že je tu třeba udělovat hlavní stranový pohyb skoro stále celým dělem, neboť rozsah odměrového řídidla k tomu již nestačí. O tom je možno se snadno přesvědčit na střelnici, jestliže cíl, znázorňující tank, je tažen šikmo na výstřelnou. Ve skutečnosti však budou podmínky pro přímou střelbu ztíženy ještě tím, že útočící tanky vyvinou mnohem větší rychlost, než jakou lze udělit pohyblivým cílům na střelnici. Při tom je třeba mít značný zřetel i na vzrušení a nervositu obsluhy předsunutého děla, která bude stoupat tím více, čím z větší blízkosti bude předsunuté dělo najíždějícími tanky ohroženo; tato okolnost bude mít mnohdy silný vliv na snížení přesnosti palby.

Vyjedou-li tanky z východiště, zpravidla nejsou ještě urovnány a postupují s počátky obvykle dosti semknuté a v jednotlivých hloučcích a teprve během dalšího postupu zaujímají náležité rozstupy. Kurs tanků je

při tom mnohem stejnoměrnější nežli v období, kdy tanky přijedou do blízkosti obranného postavení a musí více dbát o svou bezpečnost. Rychlost šikmo jedoucích vzdálenějších tanků nevyvolává u děla udělení tak značné stranové úchytky a dovoluje snáze sledovat pohyb tanků odměrovým řídídem.

Za vylíčených okolností nebudou výsledky přímé střelby z lehkých děl proti tankům tak nepříznivé, jak by se podle výpočtů ze střeleckých tabulek zdálo. Najisto však nelze popřít, že by přímá střelba proti tankům ať již z jakékoli vzdálenosti neměla mnohem větší účinek než nepřímá palba stejného, ba i většího počtu děl.

Sloužil jsem před válkou u rakousko-uherského pobřežního dělostřelectva skoro dvě léta a měl jsem příležitost vidět i absolvovat velmi mnoho paleb, konaných z polních děl na cíle vlečené torpedovkou šikmo i kolmo na výstřelnou. Střílelo se na dálku od $1\frac{1}{2}$ do 3 km, při čemž cíl byl znázorněn kolmým terčem v rozměru asi jenom 2×5 m. Přes to, že střelba byla většinou konána ze starých nerychlopalných děl (vz. 1875/96), bylo skoro při každé střelbě dosaženo účinku v cíli, jak mohou jistě dosvědčit důstojníci, kteří sloužili u pevnostního dělostřelectva v Pulji a v Kotoru. Za tyto příznivé výsledky děkovalo však dělostřelectvo okolnosti, že výcvik v přímé střelbě byl na vysokém stupni. Položíme-li i my větší důraz na výcvik obsluhy v přímé palbě, jsem přesvědčen, že dosažené výsledky nám ukáží, že se i lehké dělostřelectvo může přímou palbou zcela slušně uplatnit v boji proti tankům.

Názor, že by předsunuté lehké dělo musilo být zabetonováno, aby se mohlo odvážit přímé palby, je neudržitelný, neboť především je úkol a na druhém místě je bezpečnost. Musí-li v obraně, na jejíž přípravu není mnoho času, střílet kulomety a pěchotní děla z povrchně vybudovaných postavení, musí tak učinit i dělostřelectvo, je-li to nezbytné. Že při tom předsunuté dělostřelectvo utrpí někdy i dosti citelné ztráty, to se ovšem upříti nedá, nelze však mluvit o tom, že by použití lehkého dělostřelectva k přímé palbě bylo sebevraždou.

Vždyť přece nepřítel nebude střílet jenom na předsunutá děla a nebude konat palby nerušeně, nýbrž sám bude také pod palbou a nebude mít tolik prostředků a možností, aby všechna předsunutá děla mohl zavčas a úplně vyřadit z boje. Ostatně může předsunuté dělo nejlépe umlčet předsunuté dělo nepřítele a tak chránit zvláštní děla protitanková. Hlavní věc je, aby předsunuté dělo zůstalo nepříteli utajeno, dokud nezahájí palbu, a toho se dá jistě dosáhnout vhodnou volbou a úpravou palebného stanoviště a opatrností obsluhy. Kulometná palba polnímu dělu, které je chráněno štítem, valně neuškodí, je-li dělo zapuštěno řádně do země.

Je přirozené, že předsunutím určité části lehkého dělostřelectva k přímé střelbě proti tankům bude oslabena palba ostatního obranného dělostřelectva střílejícího nepřímou. Co však nám pomohou sebe silnější přehradné palby a sebe mohutnější soustředění před ohroženou frontou, nepodaří-li se zlomit především útok tanků. Konečně třeba pamatovat také na to, aby některé jednotky divisního dělostřelectva mohly střílet přímo na tanky překročivší hřbet výšin, na nichž je obranné postavení. Tím se vytvoří druhý sled protitankových zbraní, jehož činnost může být tím účinnější, že tanky v tom okamžiku jsou odkázány samy na sebe, mohou být podporovány nejvýše letectvem.

Ovšem, nastanou-li takové poměry, že pěchota bude mít za všech okolností dostatek vlastních prostředků, aby odolala sebe silnějšímu tankovému útoku, bude to každým dělostřelectvem jenom vítáno. Dokud však tomu tak není, je povinností dělostřelectva, aby se v přímé střelbě proti tankům intensivně cvičilo a nezdřáhalo se plnit tento důležitý, byť i nebezpečný úkol.

štábní kapitán děl. Leo Hever :

Dopravní prostředky patračů jízdního dělostřelectva.

Ve VR. čís. 12/1934 pojednal p. brig. gen. Kryštof o motorisaci divisiního dělostřelectva. Každý z nás dělostřelců jistě uvítal tyto návrhy jako skutečně dobré a potřebné. Výhody této motorisace jsou tak jasné, že netřeba o tom debatovat.

Na str. 195 v odst. „Motorisace pátracích orgánů“, zní však poslední věta: „Pátrací hlídky baterií se musí velmi často pohybovat terénem a po polních cestách, kde by jiné dopravní prostředky než kůň neprojely, a proto by zde motorisace neměla významu.“ Rozumím tomu tak, že autor považuje nynější organizaci pátrací hlídky baterie za vyhovující.

Zabývám se touto otázkou již pět let. Když jsem se tehdy po prvé zmínil o nutnosti smíšené pátrací hlídky, byly učiněny tytéž námítky, jak shora uvedeno. Sledoval jsem proto po celou dobu při všech cvičeních stav cest. Mohu dnes tvrdit, že by jen asi 30% cest dělalo obtíže dopravnímu prostředku nám plně vyhovujícímu, totiž kolu. V ostatních případech se vždy osvědčilo. Myslím také, že díky všeobecnému rozvoji motorisace bude počet a délka špatných cest vždy menší. Zatím jsem na jiný prostředek pro baterii než kolo, nemyslí, ač ovšem nepopírám, že by byl i motocykl pro baterii jen výhodou. Kolo však nevyžaduje velkého finančního nákladu, ani odborného personálu; na kole se naučí jezdit každý dříve, než na koni.

Vždy se mi v této době potvrdil význam zásady, aby každý velitel i s částí svých orgánů měl dopravní prostředek o jeden stupeň rychlejší nežli jednotka, které velí. Nemá-li velitel takového prostředku, musí jej nahradit časem anebo větší námahou. Koně se zříci velitel baterie sice nemůže, ale náhradní kolo může mít vždy. Když ho velitel nepoužívá, jede na něm vojnín obsluhy. Kolo nevyžaduje žádného zásobování, kromě výměny pneumatik jednou za dlouhý čas. Při práci v terénu nepotřebuje žádného podkoního, který by je hlídal, ošetřoval a jedině jím se zabýval, jako to potřebuje kůň. Jezdec na kole dojede všude tam, kam dojedou naše cyklistické prapory, jichž užívání se stále více rozmáhá ve všech armádách. Zbytek cesty od komunikace na pozorovatelnu musily i nyní pozorovací orgány konat pěšky, aby pozorovatelnu neprozradily.

Velmi obtížná je jízda na kole po rozmoklých a blátivých polních cestách. Takovým cestám se však i s děly co možná vyhýbáme, a proto jich budeme užívat jen zřídka. Ostatně zcela nesjízdné úseky na našich cestách nebyvají příliš rozsáhlé a dají se snadno překonat pěšky.

Navrhuji tudíž, aby pro baterie bylo zavedeno vedle koně ještě kolo pro velitele baterie a u jednoho ordonančního poddůstojníka. a místo dvou koní dvě kola pro pátrací hlídku. Náklad na opatření čtyř kol bude jistě menší, než na opatření dvou koní, jež můžeme takto ušetřit.